

Opinnäytetyö (AMK)

Musiikin koulutusohjelma

Musiikkipedagogian suuntautumisvaihtoehto

2012

Irina Tatti

OPETTELE LAULAMAAN

–Miten laulunopettaja voi auttaa oppilastansa oppimaan aktiivisesti?

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

Turun ammattikorkeakoulu

Musiikin koulutusohjelma | Musiikkipedagogi

Joulukuu 2012 | 29 sivua

Ohjaaja Lilia Varnas

Irina Tatti

OPETTELE LAULAMAAN

Tässä opinnäytetyössä tarkoitukseni on selvittää miten lauluoppilasta voisi aktivoida ottamaan suuremman roolin omasta oppimisestaan. Lähden liikkeelle konstruktivistisen opetusnäkökulman keskeisistä piirteistä ja kerron miten niitä voidaan soveltaa lauluopetukseen. Opinnäytetyöni on eräänlainen tietopaketti, jossa avaan tarkemmin sitä miten oppiminen tapahtuu ja miten kyseistä tietoa voidaan käyttää hyväksi opettamisessa.

Tarkoitukseni on löytää vaihtoehtoja behavioristiselle opetustavalle. Lähestymistapani on teoreettinen, on tärkeää tuntee käytännönohjeiden pohjana olevia teorioita ja tutkimuksia, jotta voisi ymmärtää syvällisemmin näitä ohjeita.

Uskon, että opinnäytetyöstäni voivat hyötyä sekä lauluopettajat, muiden instrumenttien opettajat että kaikki ne, jotka haluavat oppia laulamaan nopeammin.

ASIASANAT:

Konstruktivismi, laulu – opetus, oppiminen, muisti

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Music | Music pedagogy

Completion of the thesis| 29

Instructor Lilia Varnas

Irina Tatti

LEARN HOW TO SING

The aim of this thesis is to demonstrate how to activate a student to take bigger role in ones learning process. Basis of this work leans on principles of constructivist learning theory. I tell how to introduce them in teaching to sing. The thesis is a data base which I constructed to unveil learning experience as well as to show how to use different techniques during that process.

My intention is to find alternatives for behavioral way of teaching. My approach is theoretical. It is important to be familiar with practical studies and theories in order to understand more deeply presented instructions.

I believe that my thesis would be beneficial for both vocal teachers and anyone motivated to learn how to sing more efficiently.

KEYWORDS:

Constructivism, teaching, learning

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 OPPILAAN AKTIVOIMINEN KONSTRUKTIVISTISTA OPETUSTAPAA SOVELTAEN LAULUOPETUKSEEN	7
2.1 Oppijan aikaisemman tiedon huomioon ottaminen.....	8
2.2 Erialaisten tulkintojen käsittely.....	10
2.3 Metakognitiivisten taitojen kehittäminen.....	11
2.4 Sosiaalisen vuorovaikutuksen painottaminen.....	14
2.5 Oppimisen ja ajattelun aktivointi.....	19
2.5.1 Sensorinen muisti.....	19
2.5.2 Työmuisti.....	20
2.5.3 Pitkäkestoinen muisti.....	23
2.6 Tiedon oppimisen ja tiedon käytön kytkeminen toisiinsa.....	24
2.7 Oppimisen arvioinnin kokonaisvaltaisuus.....	25
3 LOPUKSI	28
LÄHTEET	29
LIITTEET	6

LIITTEET

Liite 1. Stroop-testi

KUVIOT

KUVIO 1: BREWERIN JA CRANON (1994) SKEEMAN VIRIÄMISEN JA SKEEMANMUKAISENINFORMAATIONKÄSITTELYN MALLI (KS. HELKAMA YM. 2007, 127)	8
---	----------

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aihe lähti liikkeelle omista kokemuksista lauluoppilaitteni kanssa. Omat oppilaani ovat vasta koulutuksen alkuvaiheessa. Suurin osa heistä ei osaa lukea nuotteja, vaan opettelee kappaleet kuulon perusteella. He myös olettavat, että minä opettajana opettaisin heitä laulamaan ikään kuin heidän huomaamattaan. Tällainen suhtautuminen johtuunee heidän aikaisemmista kokemuksistaan, joissa opetus on tapahtunut opettaja näyttää – oppilas toistaa -periaatteella. Oppilaan voi olla paljon helpompaa vain toistaa mitä opettaja heille opettaa, mutta tällä tavalla oppilas oppii pinnallisesti eikä osaa soveltaa oppimaansa jatkossa. Siten hän ei oikeastaan ole oppinut mitään, koska hän osaa laulaa vain niitä lauluja mitä opettajan kanssa on käyty läpi. Uusia lauluja hän lähestyy vanhalla tavalla eikä osaa sanoa miten voi itse välttää virheitään, vaikka siitä olisi ollut puhetta laulutunneilla.

Tässä opinnäytetyössä tarkoitukseni on selvittää miten lauluoppilasta voisi aktivoida ottamaan suuremman roolin omasta oppimisestaan. Lähden liikkeelle konstruktivistisen opetusnäkömyksen keskeisistä piirteistä ja kerron miten niitä voidaan soveltaa lauluopetukseen. Opinnäytetyöni on eräänlainen tietopaketti, jossa avaan tarkemmin sitä miten oppiminen tapahtuu ja miten kyseistä tietoa voidaan käyttää hyväksi opettamisessa. Uskon, että opinnäytetyöstäni voivat hyötyä sekä lauluopettajat että muiden instrumenttien opettajat.

2 OPPILAAN AKTIVOIMINEN KONSTRUKTIVISTISTA OPETUSTAPAA SOVELTAEN LAULUOPETUKSEEN

Konstruktivismissa painotetaan oppijan aktiivista roolia tiedon rakentamisen prosessissa. Oppiminen nähdään vuorovaikutusprosessina, jossa painotetaan oppilaan itseohjautuvuutta. (Lindblom-Ylänne & Nevgi 2003, 83-84.) Opettajan on opittava tuntemaan oppilaansa ennakkokäsityksiä ja ohjattava oppilasta muokkaamaan niitä. Konstruktivistinen oppimiskäsitys painottaa sitä, että oppiminen on juuri oppilaan läpikäymä prosessi, jossa uusi tieto yhdistyy vanhaan. Epäselvät käsitteet yhdistyvät näin yleisempiin, aikaisempiin käsityksiin (Lindblom-Ylänne & Nevgi 2003, 107). Lauluopetuksessa tämä tarkoittaa sitä, että mikäli oppilas ei ole ymmärtänyt toimintaperiaatetta, jota opettaja on selittänyt, oppilas liittää sen aikaisempiin käsityksiinsä laulamista eikä varsinaisesti opi mitään uutta.

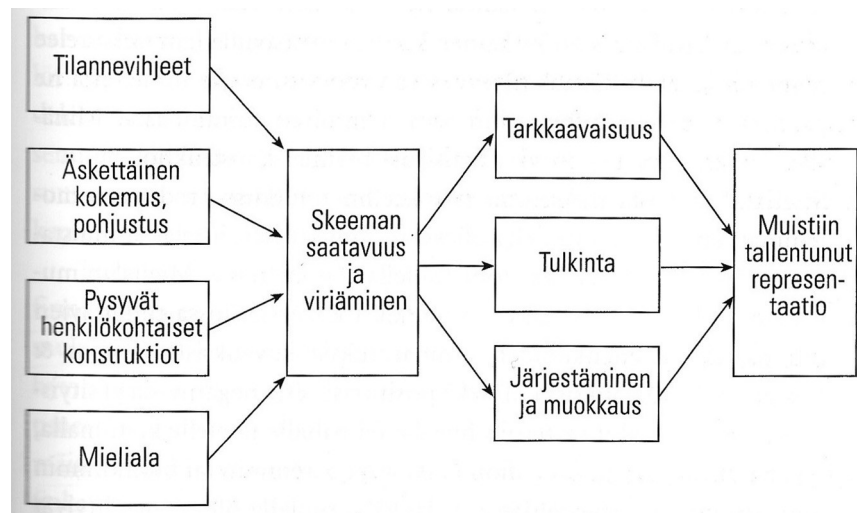
Konstruktivistisessa ajattelutavassa ei ole niin tärkeää se, että oppilas osaa toistaa sen mitä opettaja opettaa, vaan tärkeintä on se miten oppilaan käsitys on muuttunut ja miten oppilas osaa soveltaa oppimaansa uusiin kappaleisiin. Mikäli halutaan muuttaa oppilaan käsityksiä oppilaalla on oltava tarve perusolettamuksensa muuttamiseen (Tynjälä 1999,166). Opettajan on kuitenkin tiedettävä mitkä kaikki tekijät vaikuttavat lauluopetukseen ja oppilaaseen, jotta hän voisi huomioida oppilaan yksilöllisen oppimistavan paremmin.

Avaan seuraavaksi konstruktivismiin pohjautuvan opetuksen keskeisiä piirteitä (Tynjälä 1999, 163-165) ja kerron mitä konstruktivistiseen opetusnäkemykseen pohjautuvaan lauluopetukseen sisältyy.

2.1 Oppijan aikaisemman tiedon huomioon ottaminen

Aikaisempi tieto vaikuttaa aina uuden tiedon tulkintaan (Tynjälä 1999, 163). Sosiaalipsykologiassa puhutaan skeemoista eli sisäisistä malleista, joita meille on muodostunut aikaisempien kokemusten pohjalta. Skeemoja on monenlaisia, ne nopeuttavat toimintaamme. Skeemat vaikuttavat siihen miten me koemme maailman. Ne auttavat kohdistamaan huomion oleellisiin asioihin. Tämä on yleensä tarkoituksenmukaista, koska se vapauttaa ajatustoimintoja monimutkaisempiin kokonaisuuksiin ja nopeuttaa toimintaa. (Helkama, Myllyniemi, Liebkind 2007, 129-131)

Negatiivisena puolena tässä on kuitenkin se, että toimimme tiedostamattomasti skeemojen pohjalta. Ongelmallista on myös se, että skeemat perustuvat vahvasti omiin kokemuksiin ja sen takia samasta asiasta voi kehittyä erilaisia skeemoja.

Kuvio 1: Brewerin ja Cranon (1994) skeeman viriämisen ja skeeman mukaisen informaation käsittelyn malli (ks. Helkama ym. 2007, 127).

Sitä minkälaiset käsitykset oppilaalla on laulamisesta on joskus vaikeaa selvittää pelkästään kysymällä, koska yleensä oppilas on tietämätön omista käsityksistään laulamisesta. Oppilas ei todennäköisesti tiedosta miten hän laulaa. Hän saattaa muistella minkälaista kritiikkiä hän on saanut aikaisemmilta opettajiltaan. Tästä huolimatta oppilaalta kannattaa kysyä mitä hänen mielestään kuuluu oikeanlaiseen hengitykseen ja laulamiseen. Näin oppilas tottuu pohtimaan käsityksiään laulamisesta ja miten ne eroavat opettajan käsityksistä. Samalla vältetään väärinymmärryksiä, kun opettaja huomioi oppilaan aiemmin omaksumia selitystapoja ja käyttää rinnakkain omia selitystapojaan vähitellen opettamalla niitä oppilaalleen. Siten oppilas oppii ymmärtämään mistä ilmiöstä puhutaan ja oppii rakentamaan vanhan tiedon pohjalle uutta tietoa eikä yritä opetella alusta jotakin tiedostamatta vanhan tiedon vaikutusta uuden tiedon omaksumiseen.

Kirjoitan itse muistiin itselleni jokaisen oppilaan aikaisempia käsityksiä laulamisesta. Se auttaa minua hahmottamaan ja seuraamaan oppilaan edistymistä laulutuntien aikana täten voin myös arvioida oppilasta tarkemmin.

Opettajan kannattaa kysyä oppilaaltaan mistä asioista hän on kiinnostunut, jotta opettaja voi opetuksessaan käyttää sellaisia vertauskuvia mitä oppilas ymmärtää. Kirjoitan itse oppilaan kiinnostuksen kohteet ja osaamisalueet muistiin ja tutustutan itseni niihin asioihin etsimällä internetistä mitä niistä asioista siellä puhutaan.

Oppitunnilla yritän luoda jokaisen oppilaan kanssa ikään kuin oman kielen, jonka avulla voin selittää opetettavat asiat parhaalla mahdollisella tavalla. Tällä tavalla voidaan tuoda teknisiä ja tulkinnallisia asioita lauluopetuksessa lähemmäksi jokapäiväistä elämää ja kertoa oppilaalle missä eri yhteyksissä hän olisi voinut käyttää esimerkiksi oikeaa tai väärää hengitystapaa. On tärkeää antaa oppilaan ymmärtää, että laulaminen on osa tavallista elämää ja sen tulee olla luonnollinen prosessi, johon ei kuulu liialliset jännitystilat.

2.2 Erialaisten tulkintojen käsittely

Skeemat vaikuttavat asioiden tulkintaan. Tulkinnalla ei tässä tarkoiteta vain sitä miten oppilas tulkitsee omaa suoriutumistaan, vaan myös sitä miten hän suhtautuu opettajaan. Jos oppilas ei luota opettajansa osaamiseen, hän oppii hitaasti jos ollenkaan. Tämän takia opettajan on alusta asti ansaittava oppilaansa kunnioitus. Sanotaankin, että ihminen saa vain yhden mahdollisuuden antaa hyvä ensivaikutelma. Mikäli opettaja on alussa hermostunut eikä näytä varmalta, oppilas voi tehdä sellaisen päätelmän, että opettaja ei tiedä mitä täytyy tehdä ja sen takia hänen mielestään ei kannata toistaa mitä opettaja neuvoo. Tällöin oppilas tekee kaiken puolinaisesti, jotta ei vahingoittaisi ääntänsä tai että poisoppiminen olisi nopeampaa.

Se, miten oppilas loppujen lopuksi ymmärtää opettajan selityksen riippuu siis paljon oppilaan skeemoista. Ihmisillä on taipumus väärin havainnot ja tulkinnat skeemaa vastaaviksi (Helkama ym. 2007, 129). Tämän takia opettajan kannattaa aina selvittää minkälainen skeema oppilaalla on. Mikäli oppilaan ja opettajan käsitykset eroavat paljon toisistaan opettajan kannattaa nähdä vaivaa sen eteen, että oppilas oppisi näkemään ja tunnistamaan tämän ristiriidan.

Oppilasta voi opettaa näkemään opettajien asioiden eroavaisuudet yksinkertaisesti pyytämällä oppilasta selittämään miten oppilas itse opettaisi saman asian. Tämän jälkeen oppilasta voi pyytää etsimään eroavaisuuksia näiden opetustapojen välillä. Moni oppilas saa tässä vaiheessa ahaa-elämyksen, kun hän yhtäkkiä ymmärtää, mitä hänelle yritetään opettaa ja miten hän aikaisemmin sen käsitti. Tämä todistaa myös sen, että oppilaalle ei voi opettaa mitään mikäli hän ei ole valmis vastaanottamaan jotakin tietoa tai hän ei ole prosessoinut kyseistä asiaa mielessään. Tässä tapauksessa opetettu asia ei myöskään jää hänen mieleensä pitkäksi aikaa.

2.3 Metakognitiivisten taitojen kehittäminen

Metakognitiivisilla taidoilla tarkoitetaan taitoa seurata omaa oppimisprosessiaan ja ohjata sitä (Oulun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunta 2012). Oppilaalta ei voi vaatia heti itsesäätelyn taitoa, vaan sen on annettava vähitellen kasvaa (Tynjälä 1999, 163).

Aktivoimalla oppilasta voidaan pikkuhiljaa kasvattaa hänen pystyvyyden tunnettaan. Pystyvyyden tunne on ihmisen käsitys siitä, että hän voi itse vaikuttaa hänelle tärkeisiin tapahtumiin (Helkama ym. 2007, 93). Mikäli ihminen ajattelee, että hän ei pysty vaikuttamaan tapahtumiin eikä saavuta haluttua lopputulosta, hän voi oppia avuttomaksi. Tällöin ihminen ei yritäkään tehdä mitään siinä uskossa, että sillä ei ole mitään väliä.

Seligman on tehnyt tutkimuksen, jossa osoitetaan miten tärkeää on pystyä vaikuttamaan ympärillään tapahtuviin asioihin. Tutkimuksessa koirat on sidottu, jotta ne eivät voisi liikkua. Niille on annettu sähköiskuja. Tutkimuksessa koiria tutkittiin pareittain. Toinen koira pystyi välttämään sähköiskuja painamalla nappia kuonollaan. Tällöin myös toisen koiran, joka ei voinut itse vaikuttaa mihinkään, sähköiskut loppuivat. Kun nämä koirat sitten laitettiin toiseen koetilanteeseen, jossa ne saattoivat välttää sähköiskun hyppäämällä matalahkon aidan yli, suurin osa niistä koirista, jotka eivät voineet vaikuttaa sähköiskuihin, eivät oppineet koskaan hyppäämään aidan yli välttääkseen sähköiskun. Vähitellen ne vain jäivät makaamaan ja kestivät sähköiskut. Koirat, jotka ovat voineet vaikuttaa edellisessä koeasetelmassa sähköiskuihin, oppivat hyvin pian välttämään sähköiskut tässäkin tilanteessa. (Nolen-Hoeksema, Fredrickson, Loftus, Wagenaar, 253-254.)

Ihmisillä on todettu samantyyppisiä taipumuksia. Esimerkiksi ihmiset kestivät paremmin epämiellyttävän melun, jos tiesivät, että he voisivat vaikuttaa meluun

halutessaan. Opittu avuttomuus on yhteydessä ihmisillä myös mm. apatiaan (Nolen-Hoeksema ja muut, 512) ja sen kautta masennukseen.

Tunnilla oppilas voi oppia avuttomaksi, jos opettaja vain jatkuvasti korjaa häntä eikä oppilaalle ole täysin selvä mitä hän teki väärin. Siten oppilaalle voi kehittyä tunne, että hän vain satunnaisesti osaa laulaa oikein, eikä välttämättä edes huomaa, että opettaja korjaa jo muita teknisiä epäkohtia. Oppilas ei välttämättä yksinkertaisesti kuule, että hän laulaa väärin. Hän voi olla niin tottunut johonkin laulutapaan, että ei huomaa joitakin manereitaan ja virheellisiä toimintojaan.

Oppilasta kannattaa vähitellen totuttaa omatoimiseen ongelmaratkaisuun ja luottamaan siihen, että hän pystyy ratkaisemaan joitakin ongelmia itse. Tätä voi verrata lapsen kävelemään oppimiseen. Ensin lapsi ei pysty kävelemään yksin ilman vanhemman avustusta. Seuraavaksi lapsi pystyy jo kävelemään, jos vanhempi antaa tukea ja vihdoin lapsi pystyy kävelemään itse hatarasti.

Lauluopetuksessakin on päästettävä irti joistakin asioista ja annettava oppilaan itse ratkaista joitakin ongelmia. Suurimman osan eteen tulevista haasteista oppilaat osaavat ratkaista itsekin ja tietävät miten ne ratkaistaan, mutta usein he luottavat niin paljon siihen, että opettaja korjaa, että eivät itse pysähdy ajattelemaan mitä opettaja on sanonut aikaisemmin tunneilla.

Itse sovellan tätä siten, että ensin oppituntien aikana varmistan, että oppilas pystyy analysoimaan joitakin laulun osia itse. Sitten noin kuukauden välein annan oppilaalle hyvin helppoja lauluja, joissa hän voisi soveltaa oppimaansa. Oppilas analysoi uuden laulun ohjaten itseään koko ajan kommentoimalla toimintaansa. Laulun pitää olla hyvin helppo, jotta oppilas pystyy analysoimaan

ja harjoittelemaan sitä itse. Kappaleen työstämiseen ei pitäisi mennä paljon aikaa eikä siihen ei saa juuttua. Kun opettaja huomaa, että oppilas selvästi ei suoriudu tehtävästä, voidaan ottaa joko helpompi kappale tai siirtyä toisiin tehtäviin.

Jos oppilaalla on vaikeuksia päästä alkuun, häntä voi rohkaista etsimään yhtymäkohtia ja mahdollisia ratkaisumahdollisuuksia muihin jo tuttuihin lauluihin. Kannattaa totuttaa oppilasta analysoimaan kappaleita sekä musiikillisesti että lauluteknisesti. Seuraavien kysymyksien pohdiskelu voi auttaa kappaleen analysoinnissa:

- Mitä yhtymäkohtia tällä laululla on muihin jo laulamiisi lauluihin?
- Esiintyykö tässä laulussa samoja kuvioita kuin aikaisemmissa lauluissa?
- Esiintyykö tässä laulussa sellaisia ongelmakohtia, joita oli aikaisemmissa lauluissa, joita ratkaisin?
- Miten ratkaisin samanlaiset ongelmakohdat ja miksi se ei onnistuisi nyt?
- Mitä muita yleisiä asioita minun on muistettava laulamista yleisesti ja tämän laulun esittämisestä?

Lisäksi voi pohtia mitä kulkuja laulussa esiintyy, minkälaisia fraaseja se sisältää ja mikä on laulun sanoma. Nämä ovat kysymyksiä, joita oppilaan on opettajan ohjauksella mietittävä itse.

Tästä harjoituksesta on hyötyä sekä opettajalle että oppilaalle. Se antaa opettajalle mahdollisuuden arvioida miten paljon oppilas on kehittynyt ja pystyykö hän jo harjoittelemaan itsenäisesti. Oppilaalle se taas kehittää pystyvyyden tunnetta siitä, että hän pystyy jo harjoittelemaan joitakin lauluja itse alusta asti.

2.4 Sosiaalisen vuorovaikutuksen painottaminen

Erityisesti sosiaalisessa konstruktivismissa painotetaan vuorovaikutuksen merkitystä, jonka kautta oppija voi saada oman ajattelunsa näkyväksi ja siten mahdollistaa omien ajattelutapojen korjaamisen (Tynjälä 1999, 164).

Vygotskyn on kehittänyt lähikehityksen vyöhykkeen -käsitteen alun perin osoittamaan miten lapset oppivat sosiaalisen vuorovaikutuksen kautta. Kyseistä mallia sovelletaan usein myös aikuisiin. Vygotsky jakaa ihmisen tiedot kolmeen vyöhykkeeseen. Sisimpään vyöhykkeeseen kuuluu se mitä oppilas osaa ilman muiden apua. Uloimpaan vyöhykkeeseen sisältyy se, mitä ihminen ei vielä osaa. Keskimäinen vyöhyke on lähikehityksen vyöhyke, jossa ihminen pystyy suoriutumaan osaavamman ohjaajan johdolla sellaisista tehtävistä, joista ei itsenäisesti pystyisi suoriutumaan. Sellainen vuorovaikutus vie kehitystä eteenpäin, joka osuu tälle lähikehityksen vyöhykkeelle.

Lähikehityksen vyöhykkeen teorian mukaan oppiminen ei muodostu tyhjiössä, vaan tapahtuu aina vuorovaikutuksessa ympäröivän maailman kanssa symbolien ja kielen kautta. Ensin ohjaaja ohjeistaa tehtävässä ja vähitellen ohjeistus muuttuu sisäiseksi ja lapsi oppii ohjaamaan itseään sisäisen puheen avulla.

Opettajan on siis valittava tarpeeksi vaativia tehtäviä oppilaalle, mutta myös tukea oppilasta rakentamalla tukipilareita. Tukitoiminnassa on erotettavissa kuusi osatekijää (Helkama ym. 2007, 111):

Oppilaan kiinnostuneisuuden herättäminen tehtävään

Oppilas on varmasti ainakin jotenkin motivoitunut laulamaan oppimisesta, koska laulutunteihin hakeutuminen on vapaaehtoista. Valitettavasti se ei aina tarkoita sitä, että oppilaat olisivat täysin motivoituneita myös panostamaan enemmän itsenäiseen työskentelyyn.

Oppilaan kiinnostuneisuuden herättämiseksi pyydän oppilasta kirjoittamaan siitä, miten hän hyötyy parantuneesta laulutaidosta. Ehkä oppilaalla on tulossa jokin juhla, jossa hän voisi myönteisesti yllättää tuttaviaan tai hän voisi laulaa hyvin lempilaulujaan. Tällaisten asioiden pohtiminen muuttaa laulamaan oppimisen konkreettisemmaksi. Kirjoitan oppilaan tavoitteita myös itselleni muistiin ja kerron oppilaalle tunneilla miten hän onnistuu lähestymään omia tavoitteitaan.

Oppilasta kannattaa jokaisen tunnin alussa auttaa virittäytymään tuntiin ja irtautumaan edeltävistä vaikutelmista. Oppilasta voi virittää tunnin tunnelmaan kysymällä mitä hän haluaa tällä tunnilla tehdä tai vaihtoehtoisesti mihin hän ajattelee opettajan pyrkivän tällä tunnilla. (Grunwald, 248) Tällä tavalla oppilaan on pakko keskittyä tuntiin ja irtautua tottumuksestaan vain toistaa sen mitä opettaja pyytää. Silloin hänen on myös aktiivisesti muistettava se mitä aikaisemmin tunnilla on tehty, mikä onnistui ja mikä ei onnistunut, ja sen perusteella tehdä päätelmät mitä tunnin aikana on tehtävä. Ensin tämä voi olla vaikeaa oppilaalle, koska hän ei todennäköisesti ole tottunut tähän, ja oppilas voi yrittää vain arvata mitä opettaja haluaa hänen vastaavan.

Yksi oppilaistani ensin hämmästytti kyseistä pyyntöä ja yritti siirtää vastuun minulle sanomalla, että hänelle ei ole väliä ja saan itse päättää. Minä kuitenkin selitin, että haluaisin, että hän tietoisesti pohtisi asiaa, jotta pikkuhiljaa tulevaisuudessa voisi myös ohjata itse itseänsä musiikin ilmaisemisessa. Seuraavilla tunneilla tämä oppilas kuitenkin oli aktiivisemmin mukana ja näytti miettivän mitä kappaleita hän haluaisi työstää. Kysyin häneltä vielä tarkentavia

kysymyksiä siitä mitä hän haluaisi työstää juuri tässä kappaleessa, miksi juuri tämä kappale on tärkeä, mitä onnistui viime kerralla ja mikä ei onnistunut. Varoin kuitenkin esittämästä liian monta kysymystä, sillä vastuullisuutta on hyvä kasvattaa pikkuhiljaa.

Tehtävän yksinkertaistaminen

Oppilasta kannattaa vähitellen opettaa ohjaamaan itseään. Ei pidä antaa liian paljon asioita, joita oppilaan on pidettävä mielessä. Kerralla kannattaa keskittyä vain muutama asiaan eikä pidä odottaa oppilaalta, että laulu sujuu täydellisesti. Jos opettaja antaa oppilaalle liian paljon huomioitavaksi liian aikaisin, se voi muuttaa hänet liian kriittiseksi itseään kohtaa ja jännittyneeksi.

Ennen kuin aletaan äänellisesti tutustumaan kappaleeseen, kannattaa istuutua oppilaan kanssa ja kysyä mitä hän voisi kappaleesta sanoa. Hekin, jotka eivät ole koskaan harrastaneet musiikkia, voivat sanoa jotakin ainakin sanoista ja niistä tunteista, joita sanat herättävät. Voidaan myös pyytää oppilasta kertomaan laulun teksti omin sanoin.

Esimerkiksi suomalaisesta kansanlaulusta ”Taivas on sininen ja valkoinen”, jonka ensimmäisen säkeistön sanat kuuluvat: Taivas on sininen ja valkoinen ja tähtösiä täynnä; niin on nuori sydämeni ajatuksia täynnä. Näinkin helppo teksti voi oppilaalle olla yllättävän vaikea muotoilla omin sanoin. Silloin kannattaa sanoa sama teksti monisanaisemmin. Esimerkiksi. Taivas on nyt, kun katson siihen, sininen ja valkoinen ja täynnä tähtiä. Taivas on niin kirkas, että tähtiäkin näkyy hyvin selvästi. Nämä tähdet muistuttavat minua siitä, että minulla on yhtä paljon ajatuksia kuin taivaalla on tähtiä. Voi miten nämä tähdet muistuttavatkin minun sydäntäni, jossa on niin paljon ajatuksia.

Tällä tavalla työstäen tekstiä muutetaan teksti henkilökohtaiseksi. Sen jälkeen on myös helpompi ymmärtää laulun toistoja. Lisäksi voi pyytää oppilasta kuvailemaan mitä hänen mielestään pitää muistaa laulaessaan ja miten täytyy laulaa juuri tiettyä kappaletta ja minkä takia, jotta oppilas tottuisi ajattelemaan tekemisiään kriittisesti. Yleensä oppilaat itse oivaltavat mitä täytyy korjata ja miten sen voi korjata, mutta jostakin syystä he eivät siihen pysty, jos heitä ei kannusteta siihen. Toisaalta oppilaat voivat joskus analysoida liikaa laulamistansa, jolloin laulaminen häiriintyy. Tämän takia en anna oppilaitteni keksiä ratkaisua sellaisiin lauluteknisiin ongelmiin, johon kuuluu useampi kuin yksi tai kaksi tekijää. Oppilas voi helposti muistaa ja korjata esimerkiksi leuan rentouttamisen, korjata ryhtiä ja kasvojen lihasten rauhoittamisen.

Kannustus ja ohjaus

Sanomattakin on selvää, että oppilasta pitää sekä kannustaa että ohjata. Oppilas ei ehkä itse huomaa, jos hän laulaa jonkin laulun hyvin tai miten kauniisti hänen äänensä soi. Jatkuva kehuminen syystä ja ilman syytä voi alkaa ärsyttää oppilaita ja erityisesti aikuisia oppilaita, koska jokainen sisimmässään aavistaa onko hän ansainnut kehuja vai kehuuko opettaja vain tottumuksesta hyvin pienistäkin asioista. Ei saisi olla liian holhoava. Aikuisia oppilaita on kohdeltava aikuisina, vaikka opettajalla on auktoriteetti ja enemmän osaamista tässä tilanteessa, oppilaalla taas voi olla enemmän osaamista toisella alalla.

Opettajan on myös ohjattava oppilasta. Ohjauksella voi kuitenkin nollata kehumisen esimerkiksi lisäämällä kehumisen jälkeen sanan mutta. Positiivisen palautteen jälkeen voi lisätä sellaiset sanat kuin ”ja jos vielä lisäisit/tekisit tämän... niin siitä tulisi vielä parempi”. Tällaisen palautteen antaminen motivoi oppilaita parantamaan suoritustaan. En itsekään usein kuuntele positiivista palautetta, vaan odotan sitä mutta sanaa, jonka jälkeen ikään kuin nollaan positiivisen palautteen.

Ohjaamisen määrää pitäisi myös säädellä sen perusteella missä kehitysvaiheessa kukin oppilas on. Mikäli oppilas on vasta oppimisprosessin alussa, hän tarvitsee eniten ohjausta ja kun hän on pidemmällä kehityksessä, hänelle voi opettaa jo enemmän asioita yhtä aikaa. Tarkoituksena on kuitenkin muuttaa oppilasta enemmän itseohjautuvaksi, joten heti opettajan huomattessa, että oppilas alkaa ymmärtää laulun peruseriaatteet, oppilasta kannustetaan itse huomioimaan mikä onnistui ja mikä ei sekä muistamaan miten virheitä voi korjata.

Huomion kohdistaminen oppilaan oman ratkaisun ja ihanneratkaisun eroihin

Kuten aikaisemmin mainitsin, oppilas ei välttämättä kuule eroa siinä miten hän laulaa jonkin kohdan ja miten se eroaa siitä miten opettaja sen näyttää. Silloin voi korostaa eroa oikean ja väärän välillä näyttämällä uudelleen.

Ihmiselle on ominaista ajatella, että kaikki näkevät asiat samalla tavalla kuin hän. Yhteisen sävelen löytämiseksi oppilasta on opetettava myös tiedostamaan se, että hänen kuulokuvansa eroaa opettajan kuulokuvasta. Kun varmistetaan, että opettaja ja oppilas puhuvat samoista asioista ja ymmärtävät selitettäviä asioita samalla tavalla, voidaan puhua jo oikeanlaisesta opettamisesta. Ilman yhteistä ymmärrystä opettaja opettaa yhtä ja oppilas oppii toista.

Minullekin on käynyt monta kertaa niin, että luulin tekeväni sitä mitä opettaja näytti, mutta silti opettaja jatkoi korjaamista. Heti, kun pyysin sanomaan miten tekemiseni eroaa siitä mitä opettaja näyttää, ero tuli minullekin selväksi ja korjasin virheen hetkessä. Välillä on tosin vaikeaa tiedostaa sitä, että itse tekee jotakin virheellisesti.

Ongelmaratkaisuun liittyvien riskien vähentäminen

Ongelmaratkaisuun liittyvät riskit voivat laulutunneilla ilmetä siinä, että oppilas päätyy laulamaan hyvin väärin ja se voi vahingoittaa äänihuulia. Opettajan on oltava tarkkana, että sellaiseen ei päädytä.

Toisaalta opettaja ei voi myöskään suojata oppilasta liikaa, jolloin ei anneta hänen laulaa nuottiakaan väärin. Silloin oppilas voi muuttua liian kriittiseksi itseään kohtaa ja murehtia liikaa laulutekniikkaa, jolloin lauluinto voi kadota kokonaan.

Mallin näyttäminen

Oppilasta voi ohjata joko kuuntelemaan opettajien konsertteja tai kuuntelemaan erilaisia esiintyjä, jotta hänelle muodostuisi oikea kuulokuva laulamisesta. Oppilasta kannattaa kuitenkin ohjata kuuntelemaan juuri sen tyylistä musiikkia mitä hän harrastaa, koska jokaisessa laulutyyliässä on oma ääni-ihanteensa.

2.5 Oppimisen ja ajattelun aktivointi

Oppilasta autetaan tiedon muistamisessa ja käsittelemisessä. (Tynjälä 1999, 164.) Jotta oppilasta voi avustaa muistamisessa, opettajan kannattaa tietää miten ihmisen muisti toimii ja tiedostaa muistin rajoituksia, jotta tietäisi mitä voi vaatia oppilaalta ja mitä ei. Ihmisen muistia voidaan luokitella sen perusteella miten kauan tieto säilyy muistissa.

2.5.1 Sensorinen muisti

Sensorinen muisti on lyhytkestoisin. Sensoriseen muistiin tieto saapuu aistien kautta ja säilyy vain hetkellisesti muistissa. (Hämäläinen ja muut, 195-196) Sen

takia esimerkiksi henkilön kysyessä juuri kuulemansa kysymyksen, se kysymys muistuu mieleen ja kysymys osoittautuu turhaksi. Suurin osa aistien kautta sensoriseen muistiin tulevaa informaatiota unohtuu saman tien (Hämäläinen ja muut, 196).

2.5.2 Työmuisti

Työmuistin kapasiteetti on rajallinen. Ihminen pystyy ylläpitämään työmuistissa 3-5 mieltämysyksikköä kerrallaan. Ihminen ei pysty kasvattamaan mieltämysyksikköjä, mutta pystyy kuitenkin kasvattamaan näiden kokoa (Hämäläinen ja muut, 196). Täten mieltämysyksikkönä voi toimia esimerkiksi yksi nuotti, sana tai fraasi. Mieltämysyksiköt, joita käytetään usein, järjestäytyvät monimutkaisempiin struktuureihin. Struktuurit ovat joustavampia ja säilyvät pitkäkestoisessa eikä lyhytkestoisessa muistissa kuten mieltämysyksiköt. (Eysenck, 379.) Siten oppilas pystyy työstämään mielessään sitä enemmän tietoa mitä enemmän hänellä on tietoa ja taitoa ennestään. Kyse on siis siitä, että toiminnot ovat automatisoituneet ja ne eivät siten vaadi enää tarkkaavaisuutta. (Niemi & Keskinen 2002, 58.)

Tutuin esimerkki tästä on lukemisen automatisoituminen. Lukeminen on niin automatisoitunut, että emme pysty olemaan lukematta tekstiä, jos ymmärrämme kielen. Lukemisen automatisoitumisen aste voidaan helposti todeta stroop – testillä (LIITE 1). Siinä on eri väreillä painettu satunnaisessa järjestyksessä värien nimiä. Painantaväriä nimeäminen vaikeutuu huomattavasti, koska koehenkilö automaattisesti lukee sanalliset värien nimet, vaikka ne ovat ristiriidassa nähtyjen värien kanssa. Värien luetteleminen ei kuitenkaan vaikeudu, jos henkilö ei osaa lukea tai jos hän ei osaa kyseistä kieltä. (Niemi & Keskinen 2002, 60.) Liitteissä olevan stroop –testin avulla kukin voi itse todeta oman lukemisensa automatisoitumisen asteen.

Huonosti opeteltu taito on hyvin herkkä häiriötekijöille. Jännittäminen, vireystila, tilanteen uutuus ja tilanteen vaatimukset voivat helposti häiritä suoritusta. (Niemi & Keskinen 2002, 77.) Mitä enemmän toiminnot automatisoituvat sitä vähemmän ne voivat häiriintyä erilaisista tekijöistä (Niemi & Keskinen 2002, 79). Toiminnan automatisoituminen mahdollistaa myös siirtymisen ylemmälle toiminnan valvontatasolle (Niemi & Keskinen 2002, 75).

Käytännössä se tarkoittaa sitä, että opintojen alussa oppilas keskittyessään lauluteknisiin asioihin, ei voi keskittyä ylemmälle tasolle eli ajattelemaan tulkintaa samalla tavalla kuin taitava laulaja. Kyse on siis siitä, miten pitkälle laulaja pystyy ennakoimaan. Aloittelija ei ennakoisi ja miettii enemmän lauluteknisiä asioita ikään kuin irrallaan laulusta. Siten hän on usein myöhässä laulusuorituksen aikana, koska on tärkeää pitää mielessä laulua ainakin laulettavan nuotin edelle, jotta voi valmistaa kehon tulevaan. Pitkälle kehittynyt laulaja pystyy pitämään mielessään jo koko kappaleen. Oppilasta voi opettaa ennakoimaan nuotti kerralla ja vähitellen fraasi kerrallaan. Ennakoinnin tehostuessa hänen energiansa vapautuu tulkitsemiseen.

Laulutunneilla totutankin oppilaitani ajattelemaan fraaseittain eikä nuoteittain. Pyydän oppilaita myös läpikäymään fraasin ensin mielessä ennen kuin laulaa kyseisen fraasin. Tällainen lähestyminen auttaa myös korjaamaan oppilaan laulutekniikkaa. Oppilaan laulutekniikkaa usein pilaa se, että hän joko painottaa liikaa jo fraasin ensimmäistä nuottia, jolloin muihin ei jää enää energiaa ja ne eivät voi siitä edetä tai fraasin viimeinen nuotti jää alavireiseksi, joka jää kuulijan mieleen paremmin. Se pilaa koko fraasin, jolloin oppilaankin on vaikeampaa aloittaa uutta fraasia. Tämän takia oppilasta kannattaa opettaa

ajattelemaan mielellään kokonaisuuksia ennemmin kuin yksittäisiä nuotteja, koska kokonaisuuksien hahmottaminen auttaa myös laulamaan yksittäisiä nuotteja oikein.

Fraaseraus kannattaa sitoa kuitenkin hengitykseen. On hyvä muistuttaa oppilasta, että fraasit saavat voimaa oikeasta hengitystuesta. Aluksi kuitenkin kannattaa olla säästelemättä värikyniä ja istua oppilaan kanssa miettimään missä kulkee mikäkin fraasi ja mikä on fraasin tehtävä.

Toisaalta automatisoituminen voi tuoda opettajalle uusia haasteita. Nimittäin, jos opettajan oma laulaminen on jo pitkälle automatisoitunut, hän ei välttämättä osaa selittää mitä tarkalleen tapahtuu laulamisen aikana tai ei osaa ajatella asiaa oppilaan näkökulmasta, jolloin opettaja ei anna oppilaalle riittävästi tukea opitun omaksumiselle.

Automatisoitujen toimintojen vastakohtana ovat kontrolloidut toiminnot. Nämä toiminnot vaativat paljon tarkkaavaisuutta ja ponnisteluja. On tehty tutkimuksia, jotka osoittavat miten paljon jokin toiminto on automatisoitunut. Siinä koehenkilölle on annettu tehtäväksi suorittaa toista tehtävää ensisijaisen tehtävän rinnalla. Tuloksista kävi ilmi, että toisen tehtävän suoritus häiriintyy. (Niemi & Keskinen 2002, 59.) Tästä voidaan tehdä sellainen johtopäätös, että enemmän tarkkaavaisuutta vaativissa tehtävissä oppilasta ei kannata pyytää tekemään jotakin suhteellisen haastavaa sen rinnalla, koska tehtävät häiritsevät toisiaan. Sen takia esimerkiksi hengitysharjoituksia tehdäänkin, jotta oppilaalle muodostuisi oikeanlaisesta hengityksestä ensin yksi mieltämisyksikkö, jolloin se liitetään kokonaisvaltaiseen kehon hallintaan laulun aikana. Kasvattamalla mieltämisyksiköjä oppilas pystyy keskittymään yhä suurempiin kokonaisuuksiin. Siten laulajalle muodostuu laulutekniikasta yksi yhteinen mieltämisyksikkö, jolloin se automatisoituu ja sitä ei tarvitse enää miettiä.

Tämä selittää sen, että juuri tämän takia oppilas näyttää aina unohtavan jotakin. Esimerkiksi keskittyessään hengitykseen hän unohtaa muun muassa artikulaation ja tulkinnan, kun taas keskittyessään tulkintaan hän unohtaa miten pitäisi hengittää.

2.5.3 Pitkäkestoinen muisti

Pitkäkestoisen muistin kapasiteetti on rajaton. Jotta tieto tallentuisi siihen tehokkaasti, opittava asia on liitettävä aikaisempaan tietoon ja yhdistettävä mieltämysyksiköksi työmuistissa. Asiantuntijat oppivat varastoimaan tehokkaammin oleellisen informaation pitkäkestoiseen muistiin, jotta sen haku työmuistiin olisi helpompaa (Eysenck, 382).

Pitkäkestoinen muisti voidaan jakaa deklarativiseen ja ei-deklarativiseen muistiin. Deklarativisen muistin sisältöjä voidaan palauttaa tietoisesti mieleen. Ei-deklarativisen muistin sisällöt ovat erilaisia opittuja taitoja kuten polkupyörällä ajaminen. Niitä on erittäin vaikea kuvailla sanoilla. (Hämäläinen ja muut, 196.)

Sunin, Slusarzin ja Terry'n mukaan jokaisen taidon opettelussa on mukana sekä tiedostamaton että tiedostettu oppiminen. Tiedostamaton oppiminen on sidottu oppimisympäristöön, kun taas tiedostettu oppiminen on kokonaisvaltaisempi ja joustavampi kuin tiedostamaton. (ks. Eysenck, 184.)

Laulutunnilla tämä tarkoittaisi sitä, että toistaessaan opettajan perässä oppilas oppii ne säännönmukaisuudet, jotka pitää laulaessa hallita. Oppilaalla ei ole kuitenkaan tarvetta olla tietoinen näistä prosesseista, koska keho oppii ikään kuin itsestään miten pitää laulaa.

Kuitenkin, jos halutaan, että oppilas oppisi nopeammin ja osaisi soveltaa taitonsa myös toisiin kappaleisiin, kannattaa oppilaan omaksua äänitekniset asiat myös tietoisesti. Erityisesti jännittäessä voi käydä niin, että hengitys ei toimikaan niin kuin yleensä ja silloin voi tietoisesti korjata hengityksen. Mutta mikäli oppilas on oppinut vain tiedostamattomasti, hän ei pystykään toimimaan yllättävissä tilanteissa oikein. Tämän takia on suotavaa opettaa oppilasta käyttämään mielikuvia ja rohkaista häntä itse keksimään mielikuvia, jotta hän oppisi myös ekplisiivisellä tasolla eli tietoisesti eikä vain implisiivisesti eli ei-

tietoisesti, epäsuorasti. Toisin sanoen oppilaan olisi hyvä tietää mitä hänen kuuluu tehdä eikä vain arvata miten lauletaan oikein.

Ei kuitenkaan voida vähätellä tiedostamattoman oppimisen osuutta laulamissa, koska kaikkea ei voida tietoisesti ohjata.

2.6 Tiedon oppimisen ja tiedon käytön kytkeminen toisiinsa

Oppiminen on aina tilannesidonnaista eli aina sidottu siihen kontekstiin, jossa se tapahtuu. Sen takia opitun soveltaminen uusiin tilanteisiin on vaikeaa. Oppimista voidaan edistää soveltamalla oppimistilanteita erilaisiin yhteyksiin ja tarkastelemalla niitä eri näkökulmista. (Tynjälä 1999, 165.) Oppilas ei välttämättä edes tiedosta, että hän on oppinut jotakin pinnallisesti, koska syvällisestä oppimisesta voidaan puhua vasta sitten, kun tietoa pystyy myös soveltamaan muihin tilanteisiin tai tässä tapauksessa muihin lauluihin. Siksi oppilasta kannattaa harjaannuttaa soveltamaan jo oppimaansa uusiin lauluihin. Tässä uudessa lähestymistavassa ei ainoastaan keskitytä operaatioihin eli siihen osaako oppilas laulaa joitakin yksittäisiä nuotteja, vaan myös strategiaan ja taktiikkaan eli siihen miten laulutaitoa sovelletaan lauluihin.

Schmidtin motorisen oppimisen skeemateorian mukaan taidon perustana ovat motoriset skeemat, joilla järjestetään toiminnasta saatavia kokemuksia ja ohjataan tulevaa toimintaa. Toiminnan suunnitteluun tarvitaan sekä lähtötilannetiedot että haluttu päämäärä. Juuri näiden kahden eroavuus on oppimisen edellytys. (ks. Niemi & Keskinen 2002, 66-67.)

Lauluopetuksessa hyödynnän tätä teoriaa pyytämällä oppilasta kuvittelemaan ensin mielessään halutun lopputuloksen. Tässä voi käyttää esimerkiksi mielikuvaharjoituksia, keskusteluja ja nauhoituksia, jotta oppilaalle muodostuisi

parempi kuva siitä mikä on hänen päämääränsä. Sen lisäksi kannattaa selvittää oppilaalle mitä häneltä vaaditaan ja minkälaiseen lopputulokseen ollaan menossa. Tavoitteiden on oltava realistisia, koska oppilas voi haluta laulaa kuin joku kuuluisa laulaja, mutta oma ääni ei selvästi riittäisi siihen. Oppilaalla voi olla korkeat tavoitteet, mutta hän ei saisi masentua, jos hän ei saavuta tavoitteitaan heti.

Oppilaan kanssa kannattaa asettaa tavoitteita ja osatavoitteita. Häntä on myös muistutettava hänen onnistumisistaan. On hyvä opettaa oppilasta iloitsemaan siitä mitä hän on jo saavuttanut, muuten oppitunnista voi tulla liikaa suorituspainetta, jolloin keho jännittyy ja laulaminen vaikeutuu.

2.7 Oppimisen arvioinnin kokonaisvaltaisuus

Oppimisen arvioinnin on kohdistuttava koko oppimisprosessiin eikä vain oppimisen tuloksiin. On arvioitava miten oppilaan oppimisprosessi on edennyt, miten hänen käsityksensä opetettavista asioista on muuttunut. (Tynjälä 1999, 165.)

Lauluopetuksessa arvioidaan sitä miten oppilas:

- Osaa itse asettaa kussakin laulussa tavoitteet ja miten hän yrittää niitä saavuttaa.
- Osaa analysoida kappaleen oikein ja arvioida mitä haasteita laulussa voi ilmetä ja miten nämä haasteet on voitettavissa.
- Osaa ratkaista tai tietääkö miten voi ratkaista jo joitakin esiin tulevia lauluteknisiä haasteita uusissa lauluissa.
- Osaa arvioida omia kehitysmahdollisuuksiaan ja vahvuuksiaan.

Oppilaalla voi olla väärä kuva omista vahvuuksistaan. Useimmat väheksyvät vahvuuksiaan tai heillä on sellainen kuva itsestään, että heillä ei ole mitään vahvuuksia. Jokaisella on kuitenkin joitakin vahvuuksia ja niitä on kehitettävä, sillä juuri ne toimivat perustana muulle opetukselle. Opetus on rakennettava oppilaan vahvuuksiin ja niiden pohjalta on harjoitettava sellaisia asioita, joissa on vielä kehitettävää. Mikäli lähdetään puuttumaan vain oppilaan heikkouksiin, oppilaan pystyvyyden tunne laskee eikä hänestä tule omaperäinen tulkitsija. Kun taas keskitytään vahvuuksiin ja lähdetään korjaamaan heikkouksia omien vahvuuksien kautta, oppilaan pystyvyyden tunne kasvaa, koska hän tuntee olevansa vahvoilla. Ja vaikka hän tietää, että on vielä kehitettävää, se ei tunnu ylitsempääsemättömältä. Oppilas voi siten yrittää itsenäisesti selvittää joistakin esiin tulevista haasteista.

Palautteella eli yksilön omasta toiminnasta kerättävällä tiedolla on suuri rooli oppimisessa. Se kertoo miten oppija on suoriutunut toiminnasta, miten etäällä tavoite on ja miten suoritusta voidaan korjata. Itseltä saatavan ja muualta saatavan palautteen välille on kuitenkin tehtävä ero.

Itseltään saatavan palautteen oppilas voi saada itse kuuntelemalla omaa lauluaan, kun taas muualta saatavan palautteen antaa opettaja. Taidon kehittyessä itseltä saatavasta palautteesta tulee yhä yksityiskohtaisempaa ja sen rooli vahvistuu, vaikka muualta saatavalla palautteella on myös oma merkityksensä. (Niemi & Keskinen 2002, 56 -57.) Lauluopetuksessa on muistettava, että oppilas ei kuule omaa ääntään samalla tavalla kuin opettaja sen kuulee. Tästä johtuen oppilas voi tulkita oman laulutapansa tai laulutaitonsa eri tavalla kuin opettaja sen tulkitsee. Sen takia oppilaalle kannattaa muistuttaa tästä ilmiöstä ja totutella häntä oikeanlaiseen kuulokuvaan huomauttamalla hänelle kun hän laulaa oikein ja kysymällä miltä tämä tapa hänestä tuntui.

Kannattaa pitää mielessä, että oppiminen ei tapahdu tasaisesti, vaan prosessissa on nousuja ja laskuja. Huonoimmassa tapauksessa oppilaalta

voidaan odottaa jatkuvaa kehitystä erityisesti silloin, kun oppilaan laulutaito on kehittynyt alussa nopeasti. Silloin voi käydä niin, että opettaja olettaa nopean taidon kehityksen jatkuvan ja kun se ei jatkukaan se tulkitaan taidon taantumiseksi. Kyseessä on opettajan odotuksen ja oppilaan todellisen taidon välinen ”harha”. (Niemi & Keskinen 2002, 73.)

Oppimisessa tulee joskus aikoja, jolloin oppija ei tunne oppivansa juuri mitään. Oppija saattaa myös unohtaa sen mistä on tunnilla puhuttu, jos edellisen tunnin jälkeen on kulunut paljon aikaa.

On kuitenkin varottava sekoittamasta oppimistasannetta suorituksen tasanteen kanssa. Oppimistasanteen aikana oppiminen hidastuu, kun taas suorituksen tasanteen aikana suoritus ei parane, mutta oppiminen ei välttämättä hidastu. Taidon oppimisen alkuvaiheessa taito on vielä altis häiriöille, jolloin suoritustasanteet ilmenevät herkemmin. Oppijan suoritukseen vaikuttavat helposti jännittäminen, väsymys ja tilapäiset tunteet. (Niemi & Keskinen 2002, 73.)

3 LOPUKSI

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli löytää keinoja, joilla voi auttaa oppilaita oppimaan laulamaan nopeammin ja paremmin. Oppilaan opettaminen aktiivisemmaksi vaatii opettajalta paljon kärsivällisyyttä ja voimia. Se on paljon vaativampaa niin opettajalle kuin oppilaalle. Oppiminen näyttää etenevän ensin hitaammin kuin perinteisessä opettaja näyttää - oppilas toistaa- opetustavassa, mutta ajan kuluessa uusi opetustapa on tuottavampi oppilaan kannalta.

Myös opettajan rooli muuttuu jatkuvasti opetuksen edetessä, jolloin opettajan on uskallettava luopua vallasta ja luottaa oppilaan taitoihin. Se vaatii opettajalta hyvää itseluottamusta sekä ammattitaitoa, koska oppilas ei tyydy toistamaan sokeasti opettajan esimerkkiä vaan haluaa ymmärtää myös taustalla vaikuttavia tekijöitä.

Opinnäytetyön tekeminen oli pitkä prosessi. Vaikka aihe oli selvänä mielessä jo kirjoittamisen alkuvaiheessa, tämä työ muutti muotoaan jatkuvasti. Eri asiat korostuivat eri aikoina, joten rajasin tähän opinnäytetyöhön vain tärkeimmät konstruktivistisen oppimisenäkemyksen pääkohdat.

LÄHTEET

- Eysenck, M., W. 2006. Fundamentals of Cognition. East Sussex: Psychology Press.
- Eteläpelto, A.; Tynjälä, P. (toim.) 1999. Oppiminen ja asiantuntijuus. Juva: WSOY.
- Franzoi, S., L. 2009. Social Psychology. 5.painos. New York: The McGraw-Hill Companies, Inc.
- Grundwald, D. 1997. Anna persoonallisuutesi puhua; esiintymisen ja esittämisen psykologiaa. Helasvuo, A. 3.painos. Helsinki: Yliopistopaino.
- Helkama, K.; Myllyniemi, R.; Liebkind, K. 2007. 3.-7.painos. Johdatus sosiaalipsykologiaan. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Hämäläinen, H.; Laine, M.; Aaltonen, O; Revonsuo, A. (toim.) 2006. Mieli ja aivot; kognitiivisen neurotieteen oppikirja. Turku: Turun yliopisto.
- Lindblom-Yläne, S.; Nevgi, A. (toim.) 2003. Yliopisto- ja korkeakouluopettajan käsikirja. Helsinki:WSOY.
- Klickstein, G. 2009. The Musician's way; a Guide to Practice, Performance, and Wellness. New York: Oxford University Press.
- Koistinen, M. 2005. Tunne kehosi -vapauta äänesi; äänitimpurin käsikirja. 3.painos. Helsinki:Sulasol.
- Nolen-Hoeksema, S.; Fredrickson, B., L; Loftus, G.,R.; Wagenaar, W., A. 2009. Atkinson & Hilgard's Introduction to psychology. 15. painos. Cengage Learning EMEA.
- Niemi,P.;Keskinen,Esko. (toim.) 2002. Taitavan toiminnan psykologia. Helsinki:Hakapaino OY.
- Oulun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunta 1997. Viitattu 20.05.2012 <http://www.wedu.oulu.fi/okl/lo/kt2/kasitt.htm#metakognitio>.
- Sanomalehtien liitto 1999. Viitattu 6.05.2012 <http://www.sanomalehdet.fi> >Sanomalehti opetuksessa> Tulostettavat aineistot > Tiedätkö, että tiedät.
- Tampereen yliopisto 2005. Viitattu 20.05.2012 <http://www.uta.fi/tyt/verkkotutor/> >Verkko-tutor >Oppimisen taitojen kehittäminen >metakognitiivisia taitoja.

LIITTEET

Stroop -testi

Yritä luetella värit, joilla sanat ovat kirjoitettuja mahdollisimman nopeasti

Sininen Punainen Keltainen Musta Vihreä

Punainen Vihreä Musta Keltainen Sininen

Keltainen Punainen Keltainen Sininen Vihreä

Vihreä Sininen Punainen Keltainen Musta

Mikäli et osaa kieltä, joilla värit ovat kirjoitettu, värien tunnistaminen on helpompaa

**ЖЕЛТЫЙ СИНИЙ ОРАНЖЕВЫЙ
ЧЕРНЫЙ КРАСНЫЙ ЗЕЛЕНый
ФИОЛЕТОВЫЙ ЖЕЛТЫЙ КРАСНЫЙ
ОРАНЖЕВЫЙ ЗЕЛЕНый ЧЕРНЫЙ
СИНИЙ КРАСНЫЙ ФИОЛЕТОВЫЙ
ЗЕЛЕНый СИНИЙ ОРАНЖЕВЫЙ**